

SAMRÆMD STARFSLEYFIS SKILYRÐI FYRIR VERSLUN MEÐ VÖRUR SEM INNIHALDA HÆTTULEG EFNI OG EITUREFNI OG VERSLUN MEÐ SNYRTIVÖRUR.

Samanber 4. gr. laga nr 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, með síðari breytingum
Atvinnugreinaflokkur 74-70

1. Gildissvið

- 1.1. Starfsleyfis skilyrði þessi eiga við um verslun með vörur sem innihalda hættuleg efni og eiturefni og/eða verslun með snyrtivörur. Með verslun er átt við heildsölu og smásölu.
- 1.2. Óheimilt er að hefja annars konar starfsemi sem krefst starfsleyfis eða breyta núverandi starfsemi án þess að hafa samráð við heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga.

2. Ábyrgð

- 2.1. Rekstraraðili ber ábyrgð á að lögum og reglum sem eiga við um starfsemina sé fylgt sem og kröfum heilbrigðiseftirlits.
- 2.2. Ábyrgðin er bæði gagnvart viðskiptavinum, eigin heilbrigði og heilbrigðisyfirvöldum. Starfsfólk á að kunna góð skil á umgengni við efni og efnavörur sem verslað er með, þannig að öryggi þeirra og viðskiptavina sé tryggt. Upplýsinga er hægt að leita hjá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga og Umhverfisstofnun.

3. Kröfur sem þarf að uppfylla fyrir verslun með hættuleg efni og eiturefni

- 3.1. Merking og flokkun eiturefna og hættulegra efna og vara sem innihalda slík efni skal vera í samræmi við reglugerð nr. 236/1990¹. **Varnaðarmerkingar hættuflokkaðra efnavara eiga að vera á íslensku.** Til að merkja rétt þarf innflytjandi eða framleiðandi að merkja umbúðir vörunnar í samræmi við innihald vörunnar. Innflytjandi þarf að afla öryggisleiðbeininga (Material & Safety Data Sheets) frá framleiðanda² Í öryggisleiðbeiningum eiga koma fram allar nauðsynlegar upplýsingar um vöruna þ.á.m. hvað varðar flokkun og merkingu hennar.
- 3.2. **Umbúðir skulu vera í lagi.** Vel luktar, þéttar, leysast ekki upp af innihaldi, vandaðar og sterkar. Öryggislok og áþreifanleg viðvörum skal vera á umbúðum tiltekinnna efnavara³.
- 3.3. **Hættuflokkaðar efnavörur skal ætíð geyma á tryggan hátt** þar sem börn ná ekki til og fjarri matvælum, fóðurvörum, lyfjum og öðrum slíkum vörutegundum. Þetta á einnig við um uppstillingu í verslun. Tryggja skal að hættuleg efni og eiturefni geti ekki borist í niðurföll.
- 3.4. **Bannað er að selja vöru sem hefur verið flokkuð sem eitur eða sterkt eitुर á almennum markaði.** Sótt er um innflutnings- og söluleyfi til að selja fagmönnum eiturefni hjá Umhverfissráðuneytinu. Meðal skilyrða til að selja eiturefnavörur er að þær skulu rétt merktar sbr. 3.1, geymdar í læstri loftræstri geymslu og kaupendum almennt gert að framvísa leyfis skírteini frá lögreglustjóra eða sýslumanni við kaup á eiturefnum eða eiturbeiðni frá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga. Jafnframt skal sjá um að þar til gerðar sölubækur séu færðar og frumrit send Umhverfisstofnun í lok hvers árs. Nánari

¹ Reglugerð nr 236/1990 um flokkun, merkingu og meðferð eiturefna, hættulegra efna og vörutegunda sem innihalda slík efni, ásamt síðari breytingum

² Reglur nr. 602/1999 um öryggisleiðbeiningar.

³ Reglugerð nr 155/2000 um öryggislok og áþreifanlega viðvörum

upplýsingar um sölu og útlát eiturefna eru í reglugerð nr. 39/1984⁴, í lögum nr. 52/1988⁵ og í leyfi umhverfisráðuneytisins til innflutnings og/eða sölu á eiturefnum.

- 3.5. Skila skal **spilliefnum** (hættulegum efnaúrgangi) til viðurkenndrar móttökustöðvar fyrir spilliefni.
- 3.6. **Aðrar reglugerðir** tengjast verslun með hættuleg efni og eiturefni⁶. Söluaðilum er að einnig skylt að fylgja þeim. Bent er sérstaklega á í þessu sambandi einstakar reglugerðir hvað varðar bönn og takmarkanir. Ennfremur er mikilvægt að hafa í huga að laga- og reglugerðarumhverfið er stöðugt í endurskoðun og breytingar eða viðbætur ekki óalgengar hvað það varðar.

4. Kröfur sem þarf að uppfylla fyrir verslun með snyrtivörur

- 4.1. Eftirfarandi upplýsingar þurfa að vera til staðar á íláti eða umbúðum snyrtivara samanber reglugerð um snyrtivörur⁷:
- ◆ Merkingar skulu ávallt vera á íslensku, ensku eða Norðurlandamáli (öðru en finnsku).
 - ◆ Nafn og heimilisfang framleiðanda, innflytjanda eða umboðsaðila á Evrópska efnahagssvæðinu.
 - ◆ Nettómagn vörunnar (kg, g, l, ml).
 - ◆ Fyrningardagsetning fyrir vörur með minna geymsluþol en 30 mánuði.
 - ◆ Sérstakar varúðarráðstafanir sem viðhafa skal við notkun – alltaf á íslensku.
 - ◆ Númer framleiðslulotu eða framleiðslunúmer.
 - ◆ Tilætluð notkun vörunnar.
 - ◆ Innihaldsefni vörunnar í röð eftir minnkandi magni. Innihaldsefni skal gefa upp með heiti í nafnakerfi fyrir innihaldsefni snyrtivara INCI (International Nomenclature Cosmetic Ingredients) eða öðrum alþjóðlegum nafnakerfum, sjá nánar í snyrtivörureglugerð.
- 4.2 Ef um er að ræða snyrtivörur sem innihalda hættuleg efni eða eiturefni er flokkun og merking á íslensku í samræmi við reglugerð nr. 236/1990. Sama á við um ef snyrtivörur eru í úðabrusum undir þrýstingi. Skal varan þá hafa sérmerkingu á íslensku í samræmi við reglugerðina þar að lútandi.
- 4.3 Í viðaukum með reglugerð um snyrtivörur er leiðbeinandi listi yfir hvað flokkast sem snyrtivörur, listi yfir efni sem óheimilt er að nota í snyrtivörur, listi yfir efni sem leyfð eru með ákveðnum skilyrðum, litarefni leyfð í snyrtivörur, rotvarnarefni leyfð í snyrtivörur, efni sem leyfð eru til síunar útfjólublárra geisla. Verslun með snyrtivörur er skylt að uppfylla kröfur þessara viðauka.

Reglugerðir tilgreindar í starfsleyfisskilyrðum þessum má finna á heimasíðu Umhverfisstofnunar; www.umhverfisstofnun.is. Útprentuð eintök má einnig nálgast hjá stofnuninni. Ennfremur er þar til staðar leiðbeiningabæklingur um merkingu hættulegra efna, útgefinn 2001.

⁴ Reglugerð nr. 39/1984 um útgáfu og afgreiðslu eiturbeiðna og annarra tilsvaramandi leyfa

⁵ Lög nr. 52/1988 um eiturefni og hættuleg efni

⁶ Sjá nánar í greinargerð sem fylgja starfsleyfisskilyrðunum

⁷ Reglugerð nr 748/2003 um snyrtivörur, ásamt síðari breytingum

Greinargerð með starfsleyfisskilyrðum fyrir verslun með vörur sem innihalda hættuleg efni og eiturefni og verslun með snyrtivörur

Helstu ástæður fyrir því að verslanir með vörur sem innihalda hættuleg efni og eiturefni og verslanir með snyrtiefni þurfa starfsleyfi eru:

- ◆ Til að koma í veg fyrir óhöpp og slys á fólki af völdum hættulegra efna og eiturefna.
- ◆ Til að tryggja að þeir sem selja slíkar vörur hafi ákveðna lágmarksþekkingu.
- ◆ Koma í veg fyrir misnotkun efna.
- ◆ Fyrirbyggja umhverfisslys.
- ◆ Tryggja réttar merkingar á umbúðum.
- ◆ Hafa aðhald með þeim sem starfa með hættuleg efni.
- ◆ Tryggja að eftirlit og viðeigandi gögn séu til um notkun hættulegra efna og eiturefna á Íslandi.

Lagastoð:

Samkvæmt breytingum sem gerðar voru á lögum nr. 7/1998 um *hollustuhætti og mengunarvarnir* í maí 2002 (lög nr. 98/2002) skal sú starfsemi sem skráð er í fylgiskjali 2 með lögnum hafa starfsleyfi sem gefið er út af heilbrigðisnefnd. Í fylgiskjali 3 með lögnum er tilgreind verslun með vörur sem innihalda hættuleg efni og eiturefni og verslun með feegrunar- og snyrtiefni. Starfsleyfisskilyrði þessi eiga sér stoð í þessum lögum, ásamt eftirtöldum lögum og reglugerðum: lögum nr. 52/1988 um *eiturefni og hættuleg efni* og reglugerð nr. 941/2002 um *hollustuhætti*. Í starfsleyfi skal tilgreina rekstraraðila og staðsetningu starfsemi, tegund, skilyrði, gildistíma og endurskoðun. Heilbrigðisnefnd ákveður til hve langs tíma starfsleyfi er gefið út en mælt er með 12 ára gildistíma starfsleyfis. Ef það er gefið út til lengri tíma en fjögurra ára er heimilt að endurskoða það að jafnaði á fjögurra ára fresti.

Nánar um hvert ákvæði:

1. Gildissvið:

- 1.1 Samkvæmt breytingum sem gerðar voru á lögum nr. 7/1998 um *hollustuhætti og mengunarvarnir* í maí 2002 (lög nr. 98/2002) skal starfsemi sem er skráð í nýju fylgiskjali hafa starfsleyfi sem gefið er út af heilbrigðisnefnd. Skilyrði fyrir “verslun með vörur sem innihalda hættuleg efni og eiturefni og verslun með eiturefni” eru gerðar samkvæmt þessum breytingum. Með verslun er átt við heildsölu og smásölu, og þar af leiðandi innflutning í tengslum við sölu á þessum efnum.
- 1.2 Óheimilt er að hefja annars konar starfsemi sem krefst starfsleyfis eða breyta núverandi starfsemi án þess að hafa samráð við heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga. Heilbrigðisnefnd metur þá hvort þurfi nýtt starfsleyfi, breytt eða hvort starfsemi er bætt við gildandi starfsleyfi.

2. Ábyrgð:

- 2.1 Rekstraraðili ber samkvæmt öðrum lögum og reglugerðum ábyrgð á starfseminni gangvart ríki, sveitarfélögum og starfsmönnum fyrirtækisins.
- 2.2 Til að tryggja öryggi neytenda og starfsmanna fyrirtækisins skal starfsfólk kunna góð skil á umgengni og meðhöndlun varanna sem verslað er með. Æskilegt er að starfsmenn fyrirtækja sækji sér fræðslufni og námskeið sem er í boði.

Sjá nánar í III. Kafla í reglugerð nr. 941/2002 um *hollustuhætti*.

3. Sértekur kröfur fyrir verslun með hættuleg efni.

- 3.1 Reglugerð nr. 236/1990 fjallar um flokkun, merkingu og meðferð eitrefna, hættulegra efna og vörutegunda sem innihalda slík efni. Í 20. gr. reglugerðarinnar segir: Innlendur framleiðandi, innflytjandi eða umboðsaðili er ábyrgur fyrir að umbúðir fyrir slík efni séu rétt merktar, áður en vörunni er dreift til sölu eða notkunar. Þá er söluaðila óheimilt að selja ofangreindar vörutegundir, ef umbúðir eru vanmerktar.
Umbúðir hættuflokkaðra efna og efnavara skal merkja með viðeigandi varnaðarmerki og hættu- og varnaðarsetningum í samræmi við fylgiskjöl 1, 2, 3 og 4 í reglugerð nr. 236/1990. Til að merkja rétt þarf innflytjandi eða framleiðandi að merkja umbúðir samkvæmt innihaldi. Innflytjandi þarf að afla öryggisleiðbeininga (Material Safety Data Sheets, MSDS) frá framleiðanda (sjá reglugerð nr. 602/1999 um öryggisleiðbeiningar). Í öryggisleiðbeiningum koma fram allar nauðsynlegar upplýsingar um vöruna þ.á.m. hvað varðar flokkun og merkingu hennar.
- 3.2 Fyrirtækið skal sjá til þess að allar umbúðir sem innihalda merkingarskyldar vörur skv. reglugerð nr. 236/1990 séu í lagi. Ekki má láta viðskiptavinum í té efnavörur ef hætta er á að geti lekið eða gufað upp úr umbúðunum. Varðandi öryggislok og áþreifanlega viðvörun gildir reglugerð nr. 155/2000.
- 3.3 Samkvæmt 26. gr. reglugerðar nr. 236/1990 skal geymsla á merkingarskyldum efnavörum skal vera þannig að sem minnst hætta stafi af, þar sem börn ná ekki til og ekki nálægt matvælum, fóðurvörum, lyfjum eða öðrum slíkum vörutegundum.
- 3.4 Vörur sem eru flokkaðar sem eitur eða sterkt eitur (T eða T_x) er bannað að selja á almennum markaði. Sérstakt leyfi (gefið út af umhverfisráðuneytinu) þarf til að flytja inn og/eða selja T-merktar vörur. Meðal skilyrða til að selja eitrefnavörur er að þær skulu merktar samkvæmt reglugerð nr. 236/1990, geymdar í læstri geymslu og kaupendum sé almennt gert að framvísa leyfisráðuneytinu frá lögreglustjóra eða sýslumanni við kaup á eitrefnum eða eiturbæði frá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga. Jafnframt skal sjá um að þar til gerðar sölubækur séu færðar og frumrit sent Umhverfisstofnun í lok hvers árs. Nánar er um sölu og útlát eitrefna í reglugerð nr. 39/1984 og í lögum nr. 52/1988 um eitrefni og hættuleg efni og í leyfi umhverfisráðuneytisins til innflutnings og/eða sölu. Til að koma í veg fyrir að hættuleg efni berist í fráveitur ef til þess kemur að ílát umhverfisskaðlegra efna rofni eða fari að leka skal tryggja að hættuleg efni og eitrefni geti ekki borist í niðurföll.
- 3.5 Skila skal spilliefnum (hættulegum efnaúrgangi) til viðurkenndrar móttökustöðvar fyrir spilliefni. Þetta á við til dæmis þegar efnavara er bannvara, úreldist, skemmist, selst ekki eða þarf að farga af einhverjum öðrum orsökum. Sjá nánar í reglugerð nr. 806/1999 um spilliefni.
- 3.6 Aðrar reglugerðir en ofantaldar tengjast verslun með hættuleg efni og eitrefni. Söluaðilum ber einnig að fylgja þeim. Bent er sérstaklega á í þessu sambandi einstakar reglugerðir hvað varðar bönn og takmarkanir. Enn fremur er mikilvægt að hafa í huga að laga- og reglugerðarumhverfið er í stöðugri endurskoðun.

Listi yfir helstu reglugerðir í sambandi við sölu eitrefna og hættulegra efna

- Reglugerð nr. 236/1990 um flokkun, merkingu og meðferð eitrefna, hættulegra efna og vörutegunda sem innihalda slík efni ásamt síðari breytingum.
- Reglugerð nr. 615/1999 um takmörkun á markaðssetningu lampapólí, skrautmuna, leikfanga og spaug- eða gabbvarnings með tilteknum efnum.
- Reglugerð nr. 903/2002 um málningu og viðarvörn.
- Reglugerð nr. 857/1999 um bann við notkun tiltekinna eitrefna og hættulegra efna ásamt síðari breytingum.

Samræmd starfsleyfisfiskilyrði

Umhverfisstofnunar og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga

1. útgáfa 26. febrúar 2003/uppfærð 14. apríl 2005.

Reglugerð nr. 196/1987 um takmörkun sölu á kveikjaragasi.

Reglugerð nr. 464/2001 um takmörkun á nikkeli í tilteknum vörum.

Reglugerð nr. 137/1987 um notkun og bann við notkun tiltekinna eiturefna og hættulegra efna ásamt síðari breytingum.

Reglugerð nr. 728/2004 um fljótandi eldsneyti.

Reglugerð nr. 946/1999 um rafhlöður og rafgeyma með tilteknum hættulegum efnum.

Reglugerð nr. 586/2002 um efni sem eyða ósonlaginu, með síðari breytingum.

Reglugerð nr. 230/1998 um tiltekin efni sem stuðla að auknum gróðurhúsaáhrifum.

Reglugerð nr. 196/2000 um takmörkun á framleiðslu, innflutningi og dreifingu leikfanga og hluta sem í eru þalöt.

Reglugerð nr. 39/1984 um útgáfu og afgreiðslu eiturbeiðna og annarra tilsvarendi leyfa.

Reglugerð nr. 50/1984 um notkun eiturefna og hættulegra efna í landbúnaði og garðyrkju og til útrýmingar meindýra.

Reglugerð nr. 150/2000 um öryggislok og ápreifanlega viðvörðun.

Reglugerð nr. 872/2003 um takmörkun á notkun og markaðssetningunónýlfenóls og nónýlfenóletoxýlata

Reglugerð nr. 1101/2004 um markaðssetningu sæfiefna

Reglugerð nr. 806/2004 um króm í sementi

Reglugerð nr. 744/2003 um notkun og bann við notkun tiltekinna efna við meðhöndlun á textíl- og leðurvörum

4. Sértaekar kröfur fyrir verslun með snyrtivörur.

Reglur um snyrtivörur er að finna í snyrtivörureglugerð nr. 748/2003, ásamt síðari breytingum.

4.1 Greinin tilgreinir hvernig snyrtivörur skulu merktar. Með sérstökum varúðarráðstöfunum er verið að vísa til ákvæða í viðauka 3, 5 og 6 um leiðbeiningar sem skylt er að standi á umbúðum. Reglur um að nota skuli INCI nöfn innihaldsefna eru skýrðar nánar í 9. gr.snyrtivörureglugerðar sem segir: *Innihaldsefni sem skráð eru á ílát og umbúðir skal tilgreina með heiti í samræmi við nafnakerfi fyrir innihaldsefni snyrtivara INCI¹. Ef slíkt heiti er ekki til skal nota efnaheiti, CTFA⁸-heiti, heiti í Evrópsku lyfjaskránni, heiti samkvæmt tilmælum WHO⁹, EINECS¹⁰-, IUPAC¹¹-, CAS¹²- eða CI¹³-númer (litaskrárnúmer).Fyrir efnablöndur sem gefa ilm og angan og þau hráefni sem þær eru unnar úr skal nota orðin „ilmefni“ eða „lyktarefni“ („perfume“ eða „flavour“). Fyrir snyrtivörur sem framleiddar eru í mörgum litbrigðum er heimilt að skrá öll litarefni á merkimiðann, að því tilskildu að orðunum „getur innihaldið“ („may contain“) sé bætt við.*

4.3 Leiðbeinandi listi um hvað flokkast sem snyrtivara er í viðauka 1 við reglugerðina, listi yfir efni sem eru bönnuð í snyrtivörur er í viðauka 2, efni sem leyfð eru með skilyrðum eru í viðauka 3, litarefni eru í viðauka 4 en óheimilt er að nota önnur litarefni en þar koma fram. Sama gildir um rotvarnarefni í viðauka 5 og

¹ INCI: International Nomenclature Cosmetic Ingredient

⁸ CTFA: Cosmetic, Toiletry and Fragrance Association in USA

⁹ WHO: World Health Organization – Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin

¹⁰ EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances (Evrópuskrá yfir markaðssett efni)

¹¹ IUPAC: International Union of Pure and Applied Chemistry

¹² CAS: Chemical Abstract Service

¹³ CI: Color-Index – Litaskrá, sbr. Rowe Index, 3. útgáfa, Society of Dyers and Colourists, Bradford, England 1979

Samræmd starfsleyfis skilyrði

Umhverfisstofnunar og heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga

1. útgáfa 26. febrúar 2003/uppfærð 14. apríl 2005.

sólvarnarefni í viðauka 6. Að auki geta komið reglur um íslenskar áletranir við sum efnanna.